בס"ד

יום ד', בט' בשבט תשנ"ח (25 בפברואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם,
יהיה להם גם הכוח לפתוח את שערי עתידם

אבא קובנר, 1978

היום, בשנת תי"ש (1940), היקמה בגיטו הראשון בפולין בעיר לודז'.

קצת מתולדות העיר, היקרה היהודית והגיטו בלודז':

העיר לודז', מרכזה של מחוז לודז', היתה "שונה מכל ערי פולין" במאה ה-19. שם התפתחות התעשייה שלה, היא הקלה במהירות להיות העיר השנייה בגודלה בפולין אחרי ורשה.

בתחילת מלחמת העולם ה-II היהודים היוו כ-1/3 מכלל תושבי העיר. היהודים תרמו רבות לפיתוח העיר ואף היוו בין מיסדי מפעלי תעשייה רבים. לודז' אף היתה מרכז תנועות יהודית חשוב. הקהילה היהודית הראשונה בפולין נוסדה שם ב-1890. בעלי בתי אחוזות גרמנים, בניהם הסופר יצחק קצנסון, הד"ר אהרון שיף; בין יזמי לודז' היו גם אחים רובינשטיין ואפרים ואהרון קציזר (קצ'לסקי).

בשנות לאחר פלישת הכוחות הגרמניים לפולין בספטמבר 1939 הם כבשו את לודז', ובאפריל 1940 שינו את שם העיר לליצמנשטט. מיד עם כיבוש העיר החלו רדיפות אכזריות נגד היהודים. הפרעות והתעללויות מוטלו מיד את הכלכלה והחברה של יהודי העיר. עם הכיבוש תוסלו כל מוסדות הציבור והתרבות של היהודים. אחרי קבוצות אינטלקטואלים גרמניים (תושבי העיר) היו נכנסים לחנויות היהודים ולדירותיהם ושדדו מכל הבא ליד בלי מפריע. בין יתר הגזירות הקשות היטלו על היהודים, שלא היו יכולים לצאת מבתיהם משעה מסוימת ועד שעה מסוים. הרכיבו את המפעלים היהודים והסבירו את בעלותם לגרמנים, היה אסור ליהודים להשתמש בתחבורה ציבורית לצאת את העיר בלי רשות, להחזיק בכלי רכב או ברדיו, או להשתתף בציבור. אחרכה, היה תויבו לשאת את תעודותיהם בחזיתם ובגבם הגורלים.

בדצמבר 1939 הוקם מושל הרבע שלודז' כפופה לו פקודה סודית להקים מיגו בתלקה הצפונית של העיר, וב-8 בפברואר (כ"ט בשבט) 1940 ברסמו הוועדה פומבית על הקמת הגיטו בלודז'.

בשנת תש"ו (1955), מונה דוד בן-גוריון שר הבטחון במקום פנחס לבון בעקבות ה"עסק הביש".

יום נעים !